

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів
освіти з інтегрованого курсу «Громадянська
освіта» за виконання творчої роботи (Есе)

Критерії навчальних досягнень учнів			
Рівні навчальних досягнень	Бали	Творча робота. Есе	
		<i>(самостійна творча письмова робота, ознакою якої є особистісний характер сприймання проблеми та її осмислення, невеликий обсяг, вільна композиція, невимушеність та емоційність викладу)</i>	
		Вільне	Формальне
		<p><i>невеликий обсяг (7-10 речень); вільна форма і стиль викладу; довільна структура; обов'язкова вимога: наявність позиції автора. Час (5 – 10 і 10 – 15 хв.).</i></p>	<p><i>обсяг – 1-2 сторінки тексту (120-200 слів) дотримання структури тексту, наявність відповідних компонентів (тези, аргументи, приклади, оцінювальні судження, висновки); обґрунтування (аргументування) тези. Часу (від 20 до 45 хвилин.)</i></p>
Високий <i>(власне (суб'єктивно нове) бачення історичного процесу)</i>	12	<ul style="list-style-type: none"> ✓ повно, вичерпно висвітлює тему; ✓ вправно формулює тезу; ✓ аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить два доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних життєвих проблем; ✓ приклади переконливі, конкретизовані; ✓ цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); ✓ висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів. 	
	11	<ul style="list-style-type: none"> ✓ буде послідовний, повний текст, чітко формулює тезу; ✓ аргументовано, чітко висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших; ✓ наводить два доречні й переконливі аргументи для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; ✓ приклади конкретизовані; ✓ висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів. 	
	10	<ul style="list-style-type: none"> ✓ буде послідовний, повний текст, чітко формулює тезу; певним чином аргументує різні погляди на проблему, наводить два доречні й переконливі аргументи, приклади; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів. 	

Достатній (повноцінне перетворення, відбір, співставлення та поповнення осмисленої історичної інформації)	9	<ul style="list-style-type: none"> ✓ самостійно буде послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; ✓ загалом розкриває тему, висловлює основну думку; ✓ наводить один доречний аргумент; ✓ наводить один доречний приклад; висновок відповідає запропонованій темі; ✓ <i>у роботі виявлені недоліки:</i> тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації тощо.
	8	<ul style="list-style-type: none"> ✓ самостійно буде достатньо повне, осмислене висловлення, загалом ґрунтовно висвітлює тему, формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; ✓ наводить один доречний аргумент; приклад не конкретизований;
		<ul style="list-style-type: none"> ✓ висновок відповідає запропонованій темі; ✓ <i>трапляються недоліки:</i> невміння пов'язати предмет обговорення із сучасністю, тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, не добирає переконливі докази для обґрунтування певного явища.
	7	<ul style="list-style-type: none"> ✓ самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, формулює тезу, яка відповідає запропонованій темі; ✓ наводить один доречний аргумент; ✓ висновок відповідає запропонованій темі; ✓ <i>у роботі є недоліки:</i> відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди конкретне, просторовий виклад міркувань, не підкріплених фактичним матеріалом, нелогічне розташування абзаців, переходи між ними не є вмотивованими; основна думка не аргументується.
Середній (повноцінне відтворення історичної інформації.)	6	<ul style="list-style-type: none"> ✓ за обсягом висловлення сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний; наводить один доречний аргумент; ✓ наводить непереконливий приклад; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами; ✓ <i>робота характеризується недоліками:</i> відсутня самостійність суджень, їх аргументованість.
	5	<ul style="list-style-type: none"> ✓ за обсягом робота наближається до норми, загалом є завершеною, тему значною мірою розкрито; не сформульовано вправно тезу; ✓ наведено один аргумент; ✓ приклад непереконливий; ✓ висновок лише частково відповідає тезі, не пов'язаний з аргументом та прикладом; ✓ <i>трапляються недоліки:</i> роботі властива поверховість висвітлення теми, не простежується основна думка.
	4	<ul style="list-style-type: none"> ✓ за обсягом складає дещо більше половини від норми й характеризується певною завершеністю, зв'язністю; ✓ чіткіше мають розрізнятися основна та другорядна інформація; ✓ висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами; ✓ <i>є недоліки:</i> посереднє розуміння теми; порушення послідовності побудови твору; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент.

<p>Початковий (фрагментарне відтворення історичної інформації)</p>	<p>3</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ слід працювати над виробленням умінь послідовніше й чіткіше викладати власні думки, дотримуватися змістової єдності висловлення; ✓ теза частково відповідає запропонованій темі; ✓ наведений аргумент не впливає з тези; приклад не є доречним; висновок сформульовано нечітко.
	<p>2</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ побудоване висловлення характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; ✓ теза не відповідає запропонованій темі; ✓ наведені аргументи не є доречними; прикладу немає або він не є доречним.
	<p>1</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ побудованому тексту бракує зв'язності й цілісності; ✓ теза не відповідає запропонованій темі; ✓ не наведено жодного аргументу.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з інтегрованого курсу «Громадянська освіта» за виконання тестів (тестових завдань)

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
		Тести (тестові завдання) (попередні, поточні, періодичні, тематичні)
Високий (власне (суб'єктивно нове) бачення історичного процесу)	12	Багаторівневі тестові завдання, які містять сім основних форм завдань:
	11	1) альтернативні; 2) встановлення послідовності; 3) встановлення відповідності; 4) завдання з декількома варіантами вибору; 5) завдання з пропусками; 6) завдання, що вимагають стислої короткої відповіді; 7) завдання, що вимагають вільної відповіді. Періодичне і тематичне оцінювання.
	10	1) альтернативні; 2) встановлення послідовності; 3) встановлення відповідності; 4) завдання з декількома варіантами вибору; 5) завдання з пропусками; 6) завдання, що вимагають стислої короткої відповіді. Попереднє та поточне оцінювання, історичні диктанти
Достатній (повноцінне перетворення, відбір, співставлення та поповнення осмисленої історичної інформації)	9	1) альтернативні; 2) встановлення послідовності; 3) встановлення відповідності;
	8	4) завдання з декількома варіантами вибору; 5) завдання з пропусками;
	7	6) завдання, що вимагають стислої короткої відповіді. Попереднє та поточне оцінювання, історичні диктанти
Середній (повноцінне відтворення історичної інформації.)	6	1) альтернативні;
	5	2) встановлення послідовності; 3) встановлення відповідності;
	4	4) завдання з декількома варіантами вибору; 5) завдання з пропусками; 6) завдання, що вимагають стислої короткої відповіді. Попереднє та поточне оцінювання, історичні диктанти

Початковий <i>(фрагментарне відтворення історичної інформації)</i>	3	1) альтернативні; 2) встановлення послідовності; 3) встановлення відповідності; 4) завдання з декількома варіантами вибору; 5) завдання з пропусками; 6) завдання, що вимагають стислої короткої відповіді. Попереднє та поточне оцінювання, історичні диктанти
--	----------	---

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з інтегрованого курсу «Громадянська освіта» за презентацію результатів групового дослідження (проекту) або індивідуального повідомлення (реферату)

Рівень навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
початковий	1	Презентація (повідомлення, реферат) наявні, але завантажені з Інтернету і не представлені.
	2	Ідеї у презентації (повідомленні, рефераті) виражені нечітко. Тема визначена нечітко і не розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) не має структури. Порушуються більшість прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).
	3	Більшість ідей у презентації (повідомлення, реферату) виражені нечітко. Тема визначена нечітко і розроблена з помилками. Презентація (повідомлення, реферат) має неясну структуру або взагалі її не має. Зустрічається багато порушень прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).
середній	4	Незначна частина ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про глибокі знання учня про предмет. Тема презентації (повідомлення, реферату) визначена нечітко, і не розроблена достатнім чином. Презентація (повідомлення, реферат) має нечітку структуру (поділи) і організована у незначній мірі. Зустрічаються непоодинокі порушення прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).
	5	Менше половини ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про глибокі знання учня про предмет. Тема презентації (повідомлення, реферату) визначена нечітко, і погано добре розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) має нечітку структуру (поділи) і недостатньо організована. Зустрічаються окремі порушення прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).
	6	Біля половини ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про глибокі знання учня про предмет. Тема презентації (повідомлення, реферату) визначена нечітко, і недостатньо добре розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) має нечітку структуру (поділи) і недостатньо добре організована. Не приділяється достатньої уваги дотриманню прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).

достатній	7	Більшість ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про значні знання учня про предмет і вміння у більшості випадків мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) доволі чітко визначена і гарно розроблена, але зустрічаються помітні порушення логіки в розповіді. Презентація має структуру (поділи), має ознаки організації. Дотримано біля половини прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).
достатній	8	Більшість ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про достатньо глибокі знання учня про предмет і здатність мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) доволі чітко визначена і добре розроблена, але зустрічаються порушення логіки в розповіді. Презентація (повідомлення, реферат) має структуру (поділи), задовільно організована. Дотримана значна частина прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).
	9	Більшість ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про глибокі знання учня про предмет і здатність мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) чітко визначена і добре розроблена, але зустрічаються порушення логіки в розповіді. Презентація (повідомлення, реферат) має структуру (поділи), гарно організована. Дотримані більшість прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).
високий	10	Більша частина ідей подані таким чином, що демонструють значні знання учня про предмет і здатність мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) доволі чітко визначена і задовільно розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) має ясну і логічну структуру (поділи), у достатній мірі організована. Дотримані прийняті норми культури презентації (повідомлення, реферату).
	11	Ідеї подані таким чином, що демонструють значні знання учня про предмет і здатність мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) доволі чітко визначена і гарно розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) має ясну і логічну структуру (поділи), добре організована. Дотримані прийняті норми культури презентації (повідомлення, реферату).
	12	Усі ідеї подані таким чином, що демонструють глибокі знання учня про предмет і здатність мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) чітко визначена і добре розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) має ясну і логічну структуру (поділи), добре організована. Дотримані прийняті норми культури презентації, автори творчо підійшли до її оформлення (повідомлення, реферату).

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з інтегрованого курсу «Громадянська освіта» за ведення дискусії

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень (учениця) пасивно слухає дискусію і не розуміє її тему, не володіє знаннями з цієї теми.
	2	Учень (учениця) частково розуміє тему дискусії, але виявляє епізодичні знання з цієї теми в процесі висловлення
	3	Учень (учениця) розуміє тему дискусії, але володіє незначними знаннями з цієї теми, висловлює короткі речення «так-ні».
Середній	4	Учень (учениця) за допомогою вчителя репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу за темою дискусії одним-двома простими реченнями, намагається сформулювати власну думку.
	5	Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал за темою дискусії, здатний з помилками й неточностями формулювати власну точку зору.
	6	Учень (учениця) виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу за темою дискусії. Його (її) думки правильні, але недостатньо осмислені. Учень (учениця) у цілому правильно використовує окремі терміни, аналізує прості життєві ситуації.
Достатній	7	Учень (учениця) правильно відтворює навчальний матеріал за темою дискусії, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок. Під час дискусії вміє застосовувати метод аналогії.
	8	Знання учня (учениці) є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між соціальними (політичними, економічними) явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Думки його (її) логічні, хоча і мають певні неточності.
	9	Учень (учениця) добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у ході дискусії, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
Високий	10	Учень (учениця) має повні, глибокі знання за темою дискусії, здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Висновок лише частково відповідає тезі або лише частково пов'язаний з аргументами та прикладами.
	11	Учень (учениця) має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм та правил ведення дискусій, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, вміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми, доводити власну точку зору.

12

Учень (учениця) має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм та правил ведення дискусій, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Ґрунтовно викладає питання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у ході дискусій.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з історії, основ правознавства, інтегрованого курсу «Громадянська освіта» за роботу в групах (парах)

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень (учениця) використали матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми, робота групи несамостійна.
	2	Учень (учениця) використані матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми, зібрана інформація не аналізується.
	3	Учень (учениця) двома-трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать, немає аргументів по головним позиціям, повне порушення логіки, не представлені результати дослідження.
Середній	4	Учень (учениця) відтворюють невелику частину навчального матеріалу теми, пояснюючи історичні терміни, відсутність логіки та послідовності у виступі.
	5	Учень (учениця) використовують як матеріали, що мають відношення до теми, так і ті, що не мають відношення до теми, можуть визначати окремі ознаки історичних понять, називати основні дати, робота групи несамостійна, списана, або скопійована з інтернету.
	6	Учень (учениця) відтворюють фактичний матеріал теми, дають стислу характеристику історичній постаті, установлювати послідовність подій, декілька членів групи відповідали за роботу всієї групи.
Достатній	7	Учень (учениця) послідовно й логічно відтворюють навчальний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, характеризує події (причини, наслідки, значення), стандартна робота, не відрізняється авторською індивідуальністю, доповідачі допускають не грубі мовленеві помилки під час виступу, незначно порушують регламент, частково утримують увагу аудиторії.
	8	Учень (учениця) володіють навчальним матеріалом і використовують знання за аналогією, дають правильне визначення історичних понять, аналізують описані історичні факти, встановлюють синхронність подій у межах теми, доповідачі грамотно викладають матеріал, проте не показують достатньо глибоких знань.
	9	Учень (учениця) оперує навчальним матеріалом, робота демонструє точне розуміння завдання, обґрунтовуючи їх конкретними фактами, дають порівняльну характеристику історичних явищ, самостійно встановлюють причинно-наслідкові зв'язки, чітко спланована робота групи, в роботі наявні авторські знахідки, робота над матеріалом рівномірно розподілена між більшістю членів групи.
Високий	10	Учень (учениця) використовують набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми, чітко спланована робота групи виявляє розуміння історичних процесів, повна самостійність під час виконання роботи, спираючись на широку джерельну базу, група рецензує відповіді інших учнів, аргументованість основних позицій, композиція доповіді логічна, повнота представлених в доповіді результатів роботи.
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, доповідачі демонструють ерудицію, відображають міжпредметні зв'язки, можуть співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії, доповідачі переконливо і повно відповідають на питання, тримаються дружньо, намагаються використати відповіді для успішного розкриття теми.

12	Учень (учениця) системно володіють навчальним матеріалом, унікальна робота, містить велику кількість оригінальних, винахідницьких прийомів, уміють виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання, аргументованість основних позицій, композиція доповіді логічна, повнота представлених в доповіді результатів роботи, доповідачі прагнуть досягти високих результатів, готові до дискусії, дружньо налаштовані, контактні.
-----------	--

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з історії, основ правознавства, інтегрованого курсу «Громадянська освіта» за творчу роботу (проекти) та портфоліо

Критерії навчальних досягнень учнів	
Творча робота. Проекти	
Високий рівень навчальних досягнень <i>(власне (суб'єктивно нове) бачення історичного процесу)</i>	12 балів Критерії проектної діяльності: <ul style="list-style-type: none"> • значущість і актуальність обраної теми; • інформативність; • повнота розкриття теми; • доказовість; • естетичність; • колективність (при роботі у групах); • презентація та захист роботи; • власна оцінка досвіду.

Що таке портфоліо?

Портфоліо	це систематичний збір робіт учня, що проводиться з певною метою
	може містити роботи, що відбираються вчителем, учнем та батьками
	має відображати щоденні види діяльності учня
	має бути постійним процесом – так воно зможе відобразити зусилля учня, його прогрес та навчальні досягнення за певний період часу
	За допомогою портфоліо можна зрозуміти процес мислення учня і спланувати відповідні стратегії та методи роботи з нею
	відображає сильні сторони дитини, а також її потреби

ЦІЛІ використання портфоліо:

1. Вивчення прогресу розвитку учня за певний період часу, у тому числі прогресу з розвитку відповідних навичок (наприклад, навичок з письма).
2. Забезпечення можливості для самооцінювання.
3. Допомога вчителю у визначенні індивідуальних цілей для учня.
4. Основа для оцінки та розроблення навчальної програми.

У класі можуть використовуватися різні **ВИДИ портфоліо:**

РОБОЧЕ ПОРТФОЛІО – вчитель спільно з учнем здійснює оцінку його робіт. Учень обирає зразки робіт, які демонструють її розвиток, рівень опанування відповідними навичками, батьки додають свої коментарі, вчитель додає власні зразки робіт учня.

(+) такий вид портфоліо найбільш точно відображає прогрес розвитку учня, показуючи її щоденний прогрес.

(-) містить дуже багато різних зразків робіт. Може створювати ситуацію, коли лише вчитель бере відповідальність за його наповнення – щоб уникнути цього, потрібно розмістити портфоліо в доступному для учня місці.

ДЕМОНСТРАЦІЙНЕ ПОРТФОЛІО (портфоліо учня) – містить лише найкращі роботи учня і наповнюється самим учнем.

(+) є мотивацією для учня виконувати роботи, що демонструють її найкращі досягнення.

(-) у більшості випадків не відображає щоденну діяльність. Для учня з особливими потребами таке портфоліо не показує її слабкі місця та сфери, де потрібна додаткова допомога.

ПОРТФОЛІО ВЧИТЕЛЯ – часто ведеться самим педагогом спільно з демонстраційним портфоліо. Цей вид портфоліо містить форми оцінювання розвитку учня, інформацію від інших фахівців, результати перевірочних завдань, які вибирає не учень, а сам педагог.